

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
“СВ.КЛ.ОХРИДСКИ”
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ

България, София 1113
Бул. ”Цариградско шосе” 125, бул. 3
Тел.: (+359 2) 73 83 10
Факс: (+359 2) 73 99 41
E-mail: info@feb.uni-sofia.bg

SOFIA UNIVERSITY
“ ST. KLIMENT OHRIDSKI “
FACULTY OF ECONOMICS AND
BUSINESS ADMINISTRATION
Bulgaria, Sofia 1113
125 Tzarigradsko chaussee blvd., bl. 3
Tel.: (+359 2) 73 83 10
Fax: (+359 2) 73 99 41
E-mail: info@feb.uni-sofia.bg

Наименование на учебната дисциплина	
Икономически начин на мислене – нетрадиционни приложения	
Титуляри на курса: гл.ас.д-р Владимир Пеовски	
Характер на дисциплината Изборна	Образователно-квалификационна степен Бакалавър
Година II-ра	Семестър IV-ти
Кредити - 2	Часове 30 часа лекции

Цели на курса са да запознае студентите с едни от най-значимите направления (като неoinституционализма, радикалната политическа икономия и др.); школи (като Чикагската, Вирджинската, Неоавстрийската и др.) и представители на модерната икономическа мисъл, в т. ч. и Нобеловите лауреати по икономика: Гари Бекер за 1992, Джоузеф Стиглиц за 1979, Роналд Коуз за 1991, Кенет Ароу за 1972, Джеймс Бюкенън за 1986, Дъглас Норт за 1994 и др.).

Методи на преподаване

Интерактивни методи с дискусии в час

Методи на оценяване –

В края на семестъра се провежда тест, а през изпитната сесия - изпит. Тежестта при определяне на крайната оценка е съответно 20% и 80%.

Анотация на дисциплината

В курса се разглеждат - във възможно най-концентриран вид - съвременни теории, хипотези и емпирични изследвания, които прилагат икономическия подход към проблеми, излизаци извън традиционните граници на предмета на икономическата наука. Сред тях са: образованието, здравеопазването и други форми на инвестиране в човека; брака и семейните отношения; правовите режими, престъпността и борбата с нея; политическите системи и борби; околната среда и опазването ѝ и др. В обектива на представените теории попадат и организациите, формиращи икономическата структура на обществото - домакинства, фирми и държава. За разлика от конвенционалните икономически модели, в които те присъстват като “черни кутии”, тук вниманието се съсредоточава върху техния генезис, вътрешна структура и типология. Свързващият елемент в тази пъстра мозайка от изследователски проблеми е разбирането, че както всеки индивидуален избор така и всеки социален феномен имат свой икономически контекст, а това прави приложенията на икономическия начин на мислене практически неограничени.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

А.Лекции:

N	Тема:	Бр. часове
1.	Икономически начин на мислене: Допускания и принципи на които се позовава икономическия начин на мислене. Примери за универсалната приложимост на икономическия начин на мислене. Икономически трактовки на рационалността. Типове рационално поведение.	2
2.	Човека през призмата на икономическия начин на мислене: Неокласически поведенчески модел. Алтернативи на неокласическия подход: радикален субективизъм, бихейвеористка трактовка, неоавстрийски подход и иконометричен подход. Привички, правила и рационален избор. Хомо економикус и хомо социологус.	2
3.	Икономически империализъм: Предизвикателства на постиндустриалното (“постико-номическото”) общество към ортодоксалната икономическа теория. “Ендогенизиране” на неикономическите фактори на стопанското развитие. Методологически особености на икономическия империализъм и основни негови направления. Възможности и ограничения пред междудисциплинарното взаимодействие при изучаването на човека и обществото.	2
4.	Човешкия капитал: теоритичен и емпиричен анализ: Възникване и теоритични основи. Образование, професионална подготовка и други форми на инвестиране в човека. Общ и специален човешки капитал. Възвращаемост от вложенията в човека - частна и социална. Емпирични анализи на ефективността на образованието: обобщения и изводи.	2
5.	Неравенство и справедливост, свобода и егалитаризъм: Производство и експлоатация: марксистка, неокласическа и радикална трактовка. Полова и расова дискриминация при заплащането на труда. Предаване на неравенството между застъпващите се поколения. Равенство на възможностите и на резултатите: за и против “безплатното” образование. Последици от егалитарната политика. Неравенството в международен план: изменения в положението на страните по БВП на глава от населението и по индекс на човешкото развитие.	2
6.	Привички, традиции, мода и рационалност на потребителския избор: Допускане за устойчивост на предпочитанията. Пагубни и благотворни пристрастявания. Стоката “еуфория” и спорът за наркотиците. Потребителски избор при динамично променящи се условия. Потреблението като знакова система: цена на общественото признание.	2
7.	Икономически анализ на брака, семейните отношения и алтруизма: Икономически предпоставки за възникване на брачната институция, за различните ѝ форми и за перспективите ѝ. Алтруизъм и социална биология. Взаимовръзката между семейното планиране, другите демографски фактори и стопанското развитие.	2
8.	Икономически анализ на правото: Права на собственост и ефективност: теорема на Коуз. Проблемът “транзакционни разходи”. Икономически коментар на основните правни системи. Аргументи за и против частното прилагане на законите.	2
9.	Икономически анализ на престъпността и борбата с нея: Цена на спазването на закона и на неговото нарушаване. Ефективни престъпления и равнища на престъпност. Иконометрия на престъпната небрежност. Сенчеста и нелегална икономика.	2

10.	Политическия пазар: Теория на обществения избор. Пазарът на законодателството: разпръснати и концентрирани интереси, информационни разходи и “рационално невежество”. Търсене на рента в политически контекст. Анализ на разходите за правителствени протекции и за изборна победа. Рационалност и обществен избор. Общественото благополучие и теорема на Ароу за невъзможността.	2
11.	Икономически анализ на екологичния проблем: Икономика и природна среда. Външни ефекти и проблеми с правото на собственост. Замърсяване и вреда. Ограничаване на замърсяванията чрез забрана, данъчно облагане и търговия с разрешителни. Съчетаване и противоречия между ефективността и други социални цели.	2
12.	Икономически анализ на организациите: Конституция на пазара и необходимост от организации. Конкуренция и координация. Разликите между организация и институция. Приложни аспекти на анализа на организациите: предимствата и недостатъците на различните организационно-правни форми на предприятията.	2
13.	Държавата като организация: Обществен интерес, обществен капитал и проблема “авантаджийство”. Държавата и формирането на обществен капитал. Типология на държавната организация: договорна и експлоататорска държава. Емпирично определяне на характера на държавата чрез анализ на държавния бюджет.	2
14.	Домакинството като организация: Производствена функция на семейството. Възпроизводството на човешкия капитал в рамките на домакинството. Видове домакинства.	2
15.	Икономически начин на мислене и социална адаптация: Извличане на рационални модели от хаоса на ежедневието. Стратегически ориентири при осигуряването на личното и семейно благосъстояние.	2
	Общо:	30

Основна литература:

Атали Ж., Гийом М. Икономиката на свобода. Университетско издателство “Св. Кл. Охридски”. София. 1994

Пеовски В. “Икономически империализъм” в произведенията на Гари Бекер. - Икономическа мисъл. 1999, N 6

Фридман Д. Теория на цените. ИК “Хр. Ботев”. София. 1993. т. 3

Хейн П. Икономическия начин на мислене. Изд. “Тилия”. София. 1995

Becker G. Economic analysis and human behavior.- Advances in behavioral economics. Norwood, 1987. vol 1

Economic Imperialism: The Economic Approach Applied Outside the Field of Economics. Ed. by G. Radnizky, P. Bernolz. - Paragon House Publishers, N.Y. 1997

Допълнителна литература:

Икономика и социология: американската икономическа социология (след 1970 година). (Антология). Съставител Т. Чавдарова. Лик, С. 1999

Норт, Д. Институции, институционална промяна и икономически резултати. Лик, С. 2000

Пеовски В. Алтернативни на теорията за човешкия капитал хипотези. - Алтернативи, 2000, N 1-3

Пеовски В. Образованието като инвестиране в човешки капитал: теоритични постановки и резултати от емпирични изследвания. в сборника Образование и пазар. Национален институт по образованието. С. 2000

Becker G. A Treatise on the Family. Enlarged Edition. Harvard University Press. Cambridge, Massachusetts, London. 1991

Съставил програмата: гл. ас. д-р Владимир Радев Пеовски